

KÄSKKIRI

Kuupäev digiallkirjas nr 073

Hajaasustuse programmi 2016. a programmdokument

Käskkiri kehtestatakse Vabariigi Valitsuse seaduse § 49 lõike 1 punkti 8 alusel.

I. Üldsätted

1. Programmi eesmärk ja sihtpiirkond
  - 1.1. Programmi eesmärgiks on hajaasustusega maapiirkondades elavatele peredele tagada head elutingimused ning seeläbi aidata kaasa elanike arvu püsimisele hajaasustusega maapiirkondades.
  - 1.2. Eesmärgi saavutamiseks toetatakse programmist majapidamiste veesüsteemide, kanalisatsioonisüsteemide, juurdepääsuteede ning autonoomsete elektrisüsteemidega seotud tegevusi.
  - 1.3. Hajaasustuse programm on suunatud kõigi Eesti maakondade hajaasustusega piirkondadele.
2. Mõisted
  - 2.1. Hajaasustusega piirkonnad – piirkonnad, mille hulka ei kuulu:
    - 2.1.1. linnalised asulad, välja arvatud nende koosseisu kuuluvad saared;
    - 2.1.2. kehtestatud planeeringutes tiheasustusaladeks või kompaktse asustusega aladeks määratud alad, kus elab rahvastikuregistri andmetel taotluse esitamise aasta 1. jaanuari seisuga üle 50 inimese;
    - 2.1.3. punktis 6.1.1 nimetatud valdkonna puhul piirkonnad, kus on toimiv ühisveevärk või mis on vastavalt ühisveevärgi ja kanalisatsiooni seaduse § 4 määratletud ühisveevärgiga kaetavaks alaks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava või planeeringu alusel;
    - 2.1.4. punktis 6.1.2 nimetatud valdkonna puhul piirkonnad, kus on toimiv ühiskanalisatsioon või mis on vastavalt ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse § 4 määratletud ühiskanalisatsiooniga kaetavaks alaks ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava või planeeringu alusel või mis on veeseaduse § 24¹ lõike 2 alusel keskkonnaministri käskkirjaga reoveekogumisalaks määratud reoveekogumisalad reostuskoormusega üle 2000ie.

- 2.2. Toetus – riigi- ja kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi *kohalik omavalitsus*) poolne rahaline panus, mis ei ületa 66,67% projekti abikõlblikest kuludest, kusjuures kohaliku omavalitsuse poolne panus (edaspidi *kohaliku omavalitsuse toetus*) peab moodustama vähemalt 50% toetusest ja riigipoolne panus (edaspidi *riigipoolne toetus*) moodustab kuni 50% toetusest.
- 2.3. Majapidamine – elamuna kasutatav hoone koos sinna juurde kuuluvate abihoonetega. Elamuna kasutatava hoone kasutusotstarve peab olema avalikes registrites majandus- ja taristuministri 02. juuni 2015 määruse nr 51 „Ehitise kasutamise otstarvete loetelu“ kohaselt elamu või sellele peab olema väljastatud ehitusluba elamu ehitamiseks või enne 22. juulit 1995. a ehitatud hoonete puhul peab olema tegemist asjaõigusseaduse rakendamise seaduse tähenduses õiguslikul alusel ehitatud ehitisega, mille ettenähtud kasutusotstarve on elamu.
- 2.4. Alaline elukoht – elukoht, kus isik veedab enamiku oma igapäevasest puhke- ja uneajast. Kodust eemal õppiva õpilase ja üliõpilase puhul loetakse alaliseks elukohaks tema leibkonna alaline elukoht.
- 2.5. Leibkond – ühises eluruumis elavad inimesed, kes jagavad toidu- ja raharessursse.
- 2.6. Joogivesi – olmeotstarbeks mõeldud vesi, mille kvaliteet vastab järgmistele nõuetele:
- 2.6.1. isikliku veevärgi puhul, kust võetakse vett alla 10 m³ ööpäevas või mida kasutab vähem kui 50 inimest, v.a juhul kui joogiveega varustamine on osa ettevõtja majandustegevusest või avalik-õiguslikust tegevusest, sotsiaalministri 2. jaanuari 2003. a määruse nr 1 „Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded“ § 6 lg 1 sätetstatule;
- 2.6.2. kui võetakse vett rohkem kui 10 m³ ööpäevas, üle 50 inimesele või majandustegevuseks või avalik-õiguslikuks tegevuseks, sotsiaalministri 31. juuli 2001. a määruse nr 82 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid“ nõuetele.
- 2.7. Veesüsteem – ehitised ja seadmed joogivee kättesaadavuse tagamiseks.
- 2.8. Kanalisatsioonisüsteem – ehitised ja seadmed heitvee nõuetekohase kanaliseerimise tagamiseks.
- 2.9. Juurdepääsutee – majapidamist avaliku teega või avalikku kasutusse antud erateega ühendav kinnistuisene ja -väline eratee või avalikkusele ligipääsetav eratee. Kui majapidamist avaliku teega või avalikku kasutusse antud erateega ühendava tee osaks on metsatee ehitusseadustiku § 93 lõike 1 mõistes, katkeb juurdepääsutee metsatee alguspunktis ja jätkub metsatee lõpp-punktist kuni avaliku tee või avalikku kasutusse antud erateeni jõudmiseni. Metsateed ei loeta käesoleva programmdokumendi mõistes juurdepääsutee osaks.
- 2.10. Autonoomne elektrisüsteem – süsteem elamu elektrienergiaga varustamiseks majapidamises, mis ei ole liitunud elektrivõrguga.
- 2.11. Kaastaotleja – füüsiline isik, kelle majapidamine saab lisaks taotleja majapidamisele kasu projekti tegevuste elluviimisest ning kes panustab rahaliselt projekti elluviimisse.
- 2.12. Kaasfinantseering – kaastaotleja panus projekti eelarvesse.
- 2.13. Kasusaaja – vähemalt taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist või sünnist, kui see on hilisem, projektist kasu saavas majapidamises rahvastikuregistri järgselt elav isik.
- 2.14. Kaetud tööde akt – ehitusseadustiku § 15 lõike 3 punktis 3 nimetatud ehitusdokument.

2.15. Ehitamine – tegevus ehitusseadustiku § 4 tähenduses.

3. Programmi rakendamine

- 3.1. Programmi elluviimise eest vastutab regionaalarengu kavandamise ja koordineerimise eest vastutav ministeerium (edaspidi *ministeerium*), kes sõlmib programmi elluviimiseks lepingu Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega (edaspidi *EAS*).
- 3.2. EASi ülesanne on korraldada programmi elluviimine, sh nõustada maavalitsusi ja kohalikke omavalitsusi, teostada järelevalvet programmi rakendamise üle maavalitsuse ja kohaliku omavalitsuse tasandil ning edastada järelevalve tulemused ja soovitused ministeeriumile ning maavanemale, teostada järelevalvet maavalitsuste rakenduskulude kasutamise kohta.
- 3.3. Programmi riigipoolse toetuse jaotuse maakondade lõikes (edaspidi *maakondlik jaotussumma*) kinnitab valdkonna eest vastutav minister (edaspidi *minister*) käskkirjaga. Programmi rakenduskulud jaotatakse vastavalt lisas 2 toodule.
- 3.4. EAS sõlmib maavalitsustega sihtfinantseerimise lepingud, milles sätestatakse programmi vahendite kasutamise tingimused, ning kannab programmi vahendid punktis 3.3 nimetatud mahus igale maavalitsusele.
- 3.5. Maavalitsuse ülesanne on korraldada programmi rakendamine maakonnas ning teostada järelevalvet kohaliku omavalitsuse tegevuse vastavuse üle programmi reeglitele ning toetuse vahendite kasutamise sihipärasuse üle.
- 3.6. Kohaliku omavalitsuse ülesanne on korraldada programmi rakendamine oma territooriumil, nõustada taotlejaid ja toetuse saajaid ning tagada toetuse andmine ja kasutamine vastavalt programmi reeglitele.
- 3.7. Maavalitsus koostab riigipoolse toetuse jaotuse maakonna kohalike omavalitsuste lõikes lähtuvalt maakondlikust jaotussummast, kohalike omavalitsuste poolt garantiikirjana esitatud maksimaalsest summast, millega omavalitsus on valmis programmi elluviimises jooksval aastal osalema, ning esitatud nõuetele vastavate taotluste mahust.
- 3.8. Juhul, kui summa, millega kohalikud omavalitsused on valmis programmi elluviimises osalema ning esitatud nõuetele vastavate taotluste summa ületab maakondlikku jaotussummat, küsib maavalitsus eelnevalt programmis osalevate kohalike omavalitsuste ühist seisukohta riigipoolse toetuse jaotuse kohta maakonnas.
- 3.9. Maavanem sõlmib riigipoolse toetuse ülekandmiseks lepingud maakonna kohalike omavalitsustega vastavalt punktis 3.7 nimetatud maakonnasisesele rahajaotusele.
- 3.10. Kohalik omavalitsus korraldab toetuse jaotamise ning aruandluse toetuse kasutamise kohta oma territooriumil lähtudes punktis 3.9 nimetatud lepingus sätestatust.

II. Toetuse andmise alused

4. Nõuded taotlejale ja kaastaotlejale

- 4.1. Programmi raames saab taotlejaks olla füüsiline isik, kes vastab kõigile järgmistele nõuetele:
  - 4.1.1. taotleja alaline elukoht on taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist kuni toetuslepingu sõlmimiseni punktides 1.3 ja 2.1 nimetatud piirkonnas asuv majapidamine, millele toetust taotletakse;

- 4.1.2. taotleja elukoht on rahvastikuregistri andmete kohaselt katkematult taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist kuni toetuslepingu sõlmimiseni majapidamine, millele projektiga toetust taotletakse.
- 4.2. Taotlejal ei tohi olla riiklike maksude osas maksuvõlga, välja arvatud juhul, kui see on ajatatud.
- 4.3. Toetuse taotluses tuleb ära näidata kaastaotleja(d) (nende olemasolu korral). Kaastaotlejad peavad taotlusvormi kinnitama oma allkirjaga. Toetuse taotleja vastutab toetuslepingus võetud kõigi kohustuste täitmise eest.
- 4.4. Kaastaotleja peab vastama punktides 4.1 ja 4.2 nimetatud nõuetele.
5. Toetuse andmise üldpõhimõtted, toetuse suurus, oma- ja kaasfinantseering ning projekti kestus
  - 5.1. Toetuse andmise aluseks on põhjendatud ja projekti eesmärkide saavutamist tagav eelarve.
  - 5.2. Projekti eelarves sisalduvad tegevused peavad tagama taotleja majapidamises joogivee kättesaadavuse, elamu heitvee punktis 6.10 nimetatud nõuete kohast kanaliseerimist tagava süsteemi, aastaringselt ligipääsetava juurdepääsutee või leibkonna vajadustele vastava autonoomse elektrisüsteemi olemasolu.
  - 5.3. Taotleja ja kaastaotleja oma- ja kaasfinantseering peab kokku moodustama vähemalt 33,33 % projekti abikõlblikest kuludest.
  - 5.4. Projekti oma- ja kaasfinantseeringu hulka arvatakse vaid toetuse saaja ja kaastaotleja poolt tehtavad tõendatud rahalised abikõlblikud kulud.
  - 5.5. Maksimaalne toetus programmist ühele majapidamisele on 6500 eurot. Programmist eraldatud toetuseks loetakse ka ajavahemikus 2011–2015 hajaasustuse elektriprogrammist, hajaasustuse veeprogrammist ning hajaasustuse programmist saadud toetuse summa. Varasemate mitut majapidamist hõlmanud projektide puhul jagatakse saadud toetus arvestuslikult majapidamiste vahel võrdselt.
  - 5.6. Iga punktis 6.1.1 kuni 6.1.4 nimetatud valdkonna jaoks on võimalik toetust saada programmist üks kord. Programmist toetuse saamiseks loetakse ka punktis 5.5 loetletud varasematest programmidest toetuse saamist. Teistkordset toetust sama valdkonna rahastamiseks võib anda juhul, kui toetuse saaja on sama valdkonna eelmise toetuse täies mahus tagastanud põhjusel, et projekti eesmäärke ei olnud võimalik saavutada.
  - 5.7. Programmist võib toetust anda tingimusel, et taotluse esitamise päeval on eelmine toetuse kasutamise aruanne, sealhulgas varasemalt hajaasustuse veeprogrammist ja hajaasustuse programmist saadud toetuse kasutamise aruanne, kohaliku omavalitsuse poolt kinnitatud.
  - 5.8. Toetuse summat ei ole lubatud suurendada pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist, välja arvatud rahastatavate projektide pingereas viimase rahastatava projekti toetuse summat, juhul kui projekti osas on tehtud otsus taotluse osaliseks rahastamiseks; või välja arvatud juhul, kui toetuse summat suurendatakse kohaliku omavalitsuse poolse toetuse suurendamise kaudu.
  - 5.9. Projekti ajalise kestuse arvestus algab toetuslepingu sõlmimisest. Projekti elluviimise maksimaalne kestus (edaspidi *projekti periood*) on 15 kuud, välja arvatud punktis 15.8 nimetatud juhul.
  - 5.10. Kohalikul omavalitsusel on õigus kehtestada toetuse andmisel eelistatud sihtrühmad ja toetatavate valdkondade prioriteetsus.

6. Toetatavad tegevused
  - 6.1. Programmist toetatakse järgmisi valdkondi:
    - 6.1.1. veesüsteemid;
    - 6.1.2. kanalisatsioonisüsteemid;
    - 6.1.3. juurdepääsuteed;
    - 6.1.4. autonoomsed elektrisüsteemid.
  - 6.2. Toetatakse tegevusi majapidamistes, mille omanikuks on taotleja, taotleja lähisugulane (vanavanem, vanem, vend, õde, laps, lapselaps) või hõimlane (abikaasa, abikaasa vanem, vend, õde, laps). Tegevusi majapidamistes, kus taotleja on majapidamise valdaja, toetatakse tingimusel, et valduse aluseks on kirjalik leping, mis kehtib vähemalt kolm aastat taotluse esitamise päevast arvates.
  - 6.3. Korterelamute puhul toetatakse tegevusi juhul, kui vähemalt 50% korterelamus elavatest leibkondadest vastavad punktis 4.1 nimetatud nõuetele. Punktis 5.5 nimetatud maksimaalse toetuse summa arvestamisel majapidamise kohta võetakse majapidamistena arvesse neid leibkondi, kes vastavad punktis 4.1 nimetatud nõuetele. Taotlejal tuleb võimaldada pärast projekti lõppemist kõikidele korterelamu elanikele võrdne ligipääs rajatavale infrastruktuurile. Taotlejal peab olema korteriomanike vahel kehtivale kaasomandi valitsemise korrale (sh korteriühistu põhikiri) vastav teiste korteriomanike kirjalik nõusolek, milles nõustutakse toetuse taotlemisega ja punktides 14.8.1 ja 14.18 toodud kohustustega.
  - 6.4. Veesüsteemide valdkonnas toetatakse järgmisi hooneteväliseid joogivee kättesaadavuse tagamiseks vajalikke tegevusi:
    - 6.4.1. kaevude (puur- ja salvkaevude) ehitamine ja puhastamine, kaevumajade ehitamine;
    - 6.4.2. olemasolevatest või uutest kaevudest veetorustiku ehitamine ja selle ühendamine hoonesisese veesüsteemiga;
    - 6.4.3. vee pumpamiseks ja puhastamiseks vajalike tehniliste seadmete ning tarvikute soetamine ning paigaldamine, sealhulgas selleks vajalike elektritööde teostamine;
    - 6.4.4. liitumine ühisveevärgiga;
    - 6.4.5. vanade puurkaevude tamponeerimine;
    - 6.4.6. rajatud hoonetevälise veesüsteemide teostusmöödistamine;
    - 6.4.7. vee kvaliteedi analüüs.
  - 6.5. Punktides 6.4.5 kuni 6.4.7 nimetatud tegevusi toetatakse vaid tingimusel, et need kaasnevad punktides 6.4.1 kuni 6.4.4 nimetatud tegevustega.
  - 6.6. Veesüsteemi ehitamisel peab järgima ehitusseadustikku, veeseadust, majapidamise asukoha järgse kohaliku omavalitsuse ehitusmäärust ja head ehitustava ning keskkonnaministri 9. juuli 2015. a määrust nr 43 „Nõuded salvkaevu konstruktsiooni, puurkaevu või -augu ehitusprojekti ja konstruktsiooni ning lammutamise ja ümberehitamise ehitusprojekti kohta, puurkaevu või -augu projekteerimise, rajamise, kasutusele võtmise, ümberehitamise, lammutamise ja konserveerimise korra ning puurkaevu või -augu asukoha kooskõlastamise, ehitusloa ja kasutusloa taotluste, ehitus- või kasutusteatis, puurimispäeviku, salvkaevu ehitus- või kasutusteatis, puurkaevu või

-augu ja salvkaevu andmete keskkonnaregistrisse kandmiseks esitamise ning puurkaevu või -augu ja salvkaevu lammutamise teatise vormid“.

- 6.7. Veetorustikku ei või rajada, pumpa paigaldada ega kaevumaja ehitada kaevu juurde, mille vee näitajate piirväärtused ületavad sotsiaalministri 2. jaanuari 2003. a määruse nr 1 „Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded“ § 3 lõikes 3 nimetatud piirväärtusi, välja arvatud sama määruse § 3 lõikes 4 nimetatud juhtudel.
- 6.8. Kanalisatsioonisüsteemide valdkonnas toetatakse järgmisi hooneteväliseid elamu heitvee nõuetekohase kanaliseerimise tagamiseks vajalikke tegevusi:
  - 6.8.1. kogumiskaevude ehitamine;
  - 6.8.2. omapuhastite, sh imbsüsteemid ja filtersüsteemid, ehitamine;
  - 6.8.3. muude heitveepuhastusseadmete ja -süsteemide ehitamine;
  - 6.8.4. liitumine ühiskanalisatsiooniga;
  - 6.8.5. kanalisatsioonitorustiku ehitamine ja selle ühendamine elamusisese kanalisatsioonisüsteemiga;
  - 6.8.6. vanade nõuetele mittevastavate hooneteväliste heitvee kanaliseerimissüsteemide ja -seadmete likvideerimine;
  - 6.8.7. rajatud hoonetevälise kanalisatsioonisüsteemide teostusmöödistamine.
- 6.9. Punktides 6.8.5 kuni 6.8.7 nimetatud tegevusi toetatakse vaid tingimusel, et need kaasnevad punktides 6.8.1 kuni 6.8.4 nimetatud tegevustega.
- 6.10. Kanalisatsioonisüsteemi ehitamisel peab järgima ehitusseadustikku, veeseadust, majapidamise asukoha järgse kohaliku omavalitsuse ehitusmäärust ja head ehitustava ning Vabariigi Valitsuse 16. mai 2001. a määrust nr 171 „Kanaliseerimis- ja puhastamis- ja sademevee suublaste juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed“.
- 6.11. Juurdepääsuteede valdkonnas toetatakse järgmisi ohutu aastaringse liiklemise võimaldamiseks vajalikke kinnistusesiseid ja -väliseid tegevusi:
  - 6.11.1. teepõhja ja -katte ehitamine;
  - 6.11.2. sildade ja trüüpide ehitamine;
  - 6.11.3. teeala kuivendamine.
- 6.12. Juurdepääsutee ehitamisel peab järgima ehitusseadustikku, majapidamise asukoha järgse kohaliku omavalitsuse ehitusmäärust ja head ehitustava.
- 6.13. Autonoomsete elektrisüsteemide valdkonnas toetatakse järgmisi autonoomse elektrisüsteemi rajamiseks või täiustamiseks vajalikke tegevusi, tingimusel, et majapidamine ei ole liitunud elektrivõrguga:
  - 6.13.1. päikese-, tuule-, vee- või muud taastuvenergiaallikat kasutava elektritootmiseseadme paigaldamine;
  - 6.13.2. elektrigeneraatori paigaldamine;
  - 6.13.3. energiasalvestusseadmete paigaldamine;
  - 6.13.4. autonoomse elektrisüsteemi ühendamine elamusisese elektrisüsteemiga.

- 6.14. Autonoomse elektrisüsteemi rajamisel peab järgima ehitusseadustikku, majapidamise asukoha järgse kohaliku omavalitsuse ehitusmäärust ja head ehitustava.
- 6.15. Kui rajatav või parendatav vee-, kanalisatsiooni-, autonoomne elektrisüsteem või juurdepääsutee läbib mitut kinnistut, on vajalik esitada notariaalne kokkulepe reaalservituudi seadmiseks, mille kohaselt kinnistu omanik on kohustatud taluma tema kinnistut läbivat ehitist.

7. Abikõlblikud kulud

- 7.1. Programmi raames on abikõlblikud ainult need kulud, mida tehakse hajaasustusega piirkondades, mis on otseselt seotud punktis 6 toodud tegevuste elluviimisega, vajalikud punktis 5.2 nimetatud tulemuse saavutamiseks, ja juhul, kui tööde teostajale on seatud erinõudeid, teostatud vastavat õigust omava ettevõtja poolt. Punktides 7.2.5 ja 7.3.3 nimetatud tegevused on abikõlblikud ka väljaspool hajaasustusega piirkonda, ulatuses, mis on vajalik ühenduse rajamiseks majapidamise ja sellele lähima ühisveevärgi ja ühiskanalisatsiooni liitumispunkti vahel.
- 7.2. Veesüsteemide puhul on abikõlblikud:
- 7.2.1. kaevude, kaevumajade ja hooneteväliste veetorustike ehitustöödega seonduvad kulud, sh nende ühendamise kulud hoonesisese veesüsteemiga;
  - 7.2.2. kaevude ja hooneteväliste veetorustike ehitamiseks vajalike materjalide ja tarvikute soetamise kulud;
  - 7.2.3. kaevude puhastamise ja süvendamisega seonduvad kulud;
  - 7.2.4. veepumpamise ja -puhastamise seadmete soetamise ning paigaldamise kulud;
  - 7.2.5. ühisveevärgiga liitumisega seonduvad kulud;
  - 7.2.6. kaevude tamponeerimise kulu;
  - 7.2.7. veetorustike teostusmöödistamise kulud;
  - 7.2.8. vee kvaliteedi analüüside kulu;
  - 7.2.9. veesüsteemide rajamisega kaasnevate uuringute ja projekteerimise kulud, omanikujärelevalve kulu, veesüsteemide rajamisega kaasnevad lõivud ja notaritasud juhul, kui need on seotud sama projekti raames ellu viidatavate punktis 6.4.1 kuni 6.4.4 nimetatud tegevustega.
- 7.3. Kanalisatsioonisüsteemide puhul on abikõlblikud:
- 7.3.1. kogumiskaevude, omapuhastite, muude heitveepuhastusseadmete ja -süsteemide ning kanalisatsioonitorustike ehitustöödega seonduvad kulud, sh nende ühendamise kulud hoonesisese kanalisatsioonisüsteemiga;
  - 7.3.2. kogumiskaevude, omapuhastite, muude heitveepuhastusseadmete ja -süsteemide ja kanalisatsioonitorustike ehitamiseks vajalikud materjalide ja tarvikute soetamise kulud;
  - 7.3.3. ühiskanalisatsiooniga liitumisega seonduvad kulud;
  - 7.3.4. vanade nõuetele mittevastavate hooneteväliste heitvee kanaliseerimissüsteemide ja -seadmete likvideerimiseks vajalikud kulud juhul, kui sama projekti raames viiakse ellu punktis 6.8.1 kuni 6.8.4 nimetatud tegevusi;
  - 7.3.5. kanalisatsioonitorustike teostusmöödistamise kulud;

- 7.3.6. kanalisatsioonisüsteemide rajamisega kaasnevate uuringute ja projekteerimise kulud, omanikujärelevalve kulud, kanalisatsioonisüsteemide rajamisega kaasnevad lõivud ja notaritasud juhul, kui need on seotud sama projekti raames ellu viidavate punktis 6.8.1 kuni 6.8.5 nimetatud tegevustega.
  - 7.4. Juurdepääsuteede puhul on abikõlblikud:
    - 7.4.1. teepõhja ja -katte, sildade ja truupide ehitustöödega, teeala kuivendamisega seonduvad kulud;
    - 7.4.2. teepõhja ja -katte, sildade ja truupide ehitamiseks ning teeala kuivendamiseks vajalikud materjalide ja tarvikute soetamise kulud;
    - 7.4.3. juurdepääsuteede rajamisega kaasnevate uuringute, teostusjooniste ja projekteerimise kulud, omanikujärelevalve kulud, juurdepääsuteede ehitamisega kaasnevad lõivud ja notaritasud juhul, kui need on seotud sama projekti raames ellu viidavate punktis 6.11.1 kuni 6.11.3 nimetatud tegevustega.
  - 7.5. Autonoomsete elektrisüsteemide puhul on abikõlblikud:
    - 7.5.1. päikese-, tuule-, vee- või muud taastuvenergiaallikat kasutavate elektritootmiseseadmete, elektrigeneraatorite, energiasalvestusseadmete paigaldamis- ja ehitustöödega seonduvad kulud, sh nende ühendamise kulud hoonesisese elektrisüsteemiga;
    - 7.5.2. päikese-, tuule-, vee- või muu taastuvenergiaallikat kasutavate elektritootmiseseadmete, elektrigeneraatorite, energiasalvestusseadmete paigaldamiseks ja ehitamiseks vajalikud materjalide ja tarvikute soetamise kulud;
    - 7.5.3. autonoomse elektrisüsteemi rajamisega kaasnevad projekteerimise kulud, omanikujärelevalve kulud ja lõivud juhul, kui need on seotud sama projekti raames ellu viidavate punktis 6.13.1 kuni 6.13.4 nimetatud tegevustega.
  - 7.6. Abikõlblikud on ainult need kulud, mis on tehtud projekti perioodi jooksul, välja arvatud punktides 7.2.9, 7.3.6, 7.4.3 ja 7.5.3 nimetatud tõendatavad kulud, mis ei või olla varasemad kui viis aastat enne taotluse esitamist ning punktis 7.2.8 nimetatud tõendatavad kulud, mis ei või olla varasemad kui kaks aastat enne taotluse esitamist.
8. Mitteabikõlblikud tegevused ja kulud
- 8.1. Tegevused majapidamistes, mis ei ole taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist toetuslepingu sõlmimiseni taotleja poolt alalise elukohana aastaringselt kasutuses, ei ole abikõlblikud.
  - 8.2. Abikõlblikud ei ole tegevused, millega rajatakse või parendatakse vee-, kanalisatsiooni- või autonoomseid elektrisüsteeme või juurdepääsuteid ebaseaduslikult ehitatud elamu teenindamiseks.
  - 8.3. Abikõlblikud ei ole hoonesiseste töödega seotud kulud, välja arvatud punktis 7.2.4 ja 7.5.1 nimetatud seadmete paigaldamise kulud.
  - 8.4. Abikõlblik ei ole liitumine elektrivõrguga.
  - 8.5. Abikõlblikud ei ole projekti tegevustega seotud maa ostu ega kasutamisega seotud kulud.

- 8.6. Programmist ei rahastata projekte, mis on abikõlblikud Sihtasutuse Keskkonnainvesteeringute Keskus veemajanduse programmist.

III. Toetuse taotlemine ja nõuded taotlusele

9. Taotlusvooru väljakuulutamine
- 9.1. Maavalitsus kuulutab programmi avatuks, määrates taotluste esitamise tähtpäeva. Üldjuhul on taotluste esitamise tähtaeg programmi avatuks kuulutamisest vähemalt kaks kuud hilisem. Programm kuulutatakse avatuks nendes kohalikes omavalitsustes, mis on valmis programmis käesoleval aastal osalema, esitades punktis 3.7 nimetatud garantiikirja.
- 9.2. Taotlusvooru avamise info peab ilmuma maakonnalehes, maavalitsuse ja kohaliku omavalitsuse veebilehtedel ning võimaluse korral vallalehtedes.
10. Taotluse esitamine ja taotlusele esitatavad nõuded
- 10.1. Taotlus tuleb esitada lisas 1 toodud taotlusvormil iga punktis 6.1 nimetatud valdkonna kohta eraldi. Taotlus esitatakse allkirjastatuna paberil või digitaalselt ja see peab sisaldama järgmisi kohustuslikke lisadokumente:
- 10.1.1. projekti eelarve taotlusvormi lisades 2-5 toodud tegevuste kaupa;
- 10.1.2. oma- ja kaasfinantseeringut tõendavad dokumendid (garantiikiri);
- 10.1.3. ehitusluba, ehitusteatis ja punktis 6.6 nimetatud määruse § 3 kohane kooskõlastus (juhul, kui projekt seda eeldab; võib esitada ka pärast punktis 11.11 nimetatud kohaliku omavalitsuse otsuse tegemist), projekteerimise korral projekteerimistingimused;
- 10.1.4. punktis 6.1.1 nimetatud veesüsteemide valdkonna korral vee analüüs (ulatuses, mida peab vajalikuks Terviseameti regionaalse talituse maakondlik spetsialist), mis tõendab vee kvaliteeti, juhul kui projekti eesmärk on hetkel kasutatavast veesüsteemist saadava vee kvaliteedi parandamine, veetorustiku rajamine olemasolevast kaevust või sinna pumba paigaldamine või olemasoleva kaevu asemele uue rajamine põhjusel, et olemasoleva kaevu vee kvaliteet ei vasta joogivee nõuetele;
- 10.1.5. punktis 6.1.1 nimetatud veesüsteemide valdkonna korral, kui projekti elluviimist rahastavad lisaks taotluse esitajale ka kaastaotlejad, kaastaotleja(te)ga sõlmitud notariaalne tähtajatu veekasutuskord (võib esitada ka pärast punktis 11.11 nimetatud kohaliku omavalitsuse otsuse tegemist);
- 10.1.6. kaks võrreldavat hinnapakumust. Juhul kui võrreldavate hinnapakumuste esitamine ei ole võimalik, tuleb esitada sellekohased põhjendused ning hinnakalkulatsioonid;
- 10.1.7. kui rajatav või parendatav juurdepääsutee, vee-, kanalisatsiooni- või autonoomne elektrisüsteem läbib mitut kinnistut, notariaalne kokkulepe realservituudi seadmiseks, mille kohaselt kinnistu omanik on kohustatud taluma tema kinnistut läbivat vee-, kanalisatsiooni- või autonoomset elektrisüsteemi või juurdepääsutee kasutamist (võib esitada ka pärast punktis 11.11 nimetatud kohaliku omavalitsuse otsuse tegemist);
- 10.1.8. korterelamute puhul punktis 6.3 nimetatud teiste korteriomanike kirjalik nõusolek.

IV. Taotluste menetlemise, hindamise ja toetuste väljamaksmise tingimused

11. Taotluse menetlemine ja hindamine
  - 11.1. Taotlusi võetakse kohalikus omavalitsuses vastu maavalitsuse poolt punkti 9.1 alusel määratud tähtpäevani. Tähtpäevast hiljem esitatud taotlused tagastab kohalik omavalitsus läbivaatamata.
  - 11.2. Taotluste menetlemise tähtaeg on maksimaalselt 40 tööpäeva taotluste esitamise tähtpäevast arvates kuni punktis 11.11 nimetatud otsuse langetamiseni.
  - 11.3. Taotluse vastavuse kontrollimisel täidab kohalik omavalitsus vastava kontroll-lehe, võttes arvesse taotleja ja kaastaotleja vastavust punkti 4 nõuetele, taotluse vastavust punktide 5 ja 10 nõuetele, projekti tegevuste ja kulude vastavust punktide 6 kuni 8 nõuetele ja seda, kas projektiga saavutatakse kavandatud tulemus.
  - 11.4. Kui taotluse ja taotleja vastavuse kontrollimisel avastab kohalik omavalitsus ebatäpsusi, teavitab ta sellest viivitamatult taotlejat ja määrab tähtaja puuduste kõrvaldamiseks. Tähtaeg puuduste kõrvaldamiseks on üldjuhul kümme tööpäeva. Taotluse menetlemise tähtaeg pikeneb nimetatud tähtaja võrra.
  - 11.5. EAS koostab kooskõlastatult ministeeriumiga taotluste hindamisjuhendi ja teeb selle kättesaadavaks oma veebilehel.
  - 11.6. Nõuetele vastavaid taotlusi hindab kohaliku omavalitsuse poolt moodustatud vähemalt viieliikmeline komisjon (edaspidi *komisjon*), mille koosseis avalikustatakse kohaliku omavalitsuse veebilehel kahe nädala jooksul taotlusvooru väljakuulutamisest.
  - 11.7. Enne rahastamisetpanekute langetamist tutvub komisjon või kohalik omavalitsus kohapeal kõigi taotluses kajastatud majapidamiste taotlusega seotud valdkondade hetkeolukorra ja kitsaskohtadega, mida soovitakse projektiga lahendada.
  - 11.8. Komisjon hindab vastavaks tunnistatud taotlusi punktis 11.5 nimetatud hindamisjuhendi alusel, täites vastava hindamistabeli ning võttes arvesse järgmisi kriteeriume:
    - 11.8.1. investeringu vajalikkus ning tegevuste ja kulude põhjendus;
    - 11.8.2. kuni 18-aastaste (k.a) majapidamises elavate isikute arv ning kohaliku omavalitsuse poolt eelistatud sihtrühmadesse kuuluvate majapidamises elavate isikute arv;
    - 11.8.3. taotletava toetuse suurus kasusaaja kohta;
    - 11.8.4. leibkonna jaoks laheneva kitsaskoha olulisus (lähtudes muuhulgas kohaliku omavalitsuse poolt seatud programmist toetatavate valdkondade prioriteetsusest).
  - 11.9. Taotlusi hinnatakse kriteeriumite 11.8.1 ja 11.8.4 puhul skaalal 0-4, kriteeriumite 11.8.2 ja 11.8.3 puhul skaalal 1-4, kriteeriumitele võib hindamisjuhendis määrata erinevad osakaalud. Hinnang loetakse positiivseks taotluste puhul, mille kaalutud keskmine hinne on vähemalt 2,5 ning mille puhul kriteeriumitele 11.8.1 ja 11.8.4 antud keskmine hinne ei ole madalam kui 1,5.
  - 11.10. Komisjon teeb kohalikule omavalitsusele ettepaneku projekti rahastamiseks või mitterahastamiseks. Rahastamise ettepanek tehakse punktides 11.6 kuni 11.9 nimetatud hindamise tulemusena positiivse hinde saanud projektide puhul, kui nende täielikuks või osaliseks rahastamiseks jätkub toetuse vahendeid vastavalt nende järjestusele keskmise hinde alusel moodustatud pingereas. Mitterahastamise ettepanek tehakse punkti 11.3 alusel mittevastavaks tunnistatud projektide puhul, punktides 11.6 kuni 11.9 nimetatud

hindamise tulemusena negatiivse hinnangu saanud projektide puhul ning projektide puhul, mille terviklikuks rahastamiseks toetusvahendeid ei jätku. Rahastamise ettepanek peab sisaldama järgmist informatsiooni:

11.10.1. toetuse saaja;

11.10.2. projekti nimetus;

11.10.3. toetuse suurus;

11.10.4. toetuse oma- ja kaasfinantseeringu suurus;

11.10.5. toetuse väljamaksmise tingimused.

11.11. Kohalik omavalitsus langetab komisjoni ettepanekul taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse. Erandkorras on kohalikul omavalitsusel õigus langetada tingimuslik otsus:

11.11.1. kui rajatav või parendatav vee-, kanalisatsiooni- või autonoomne elektrisüsteem või juurdepääsutee läbib mitut kinnistut, siis tuleb tingimuseks seada, et punktis 12.1 nimetatud toetuslepingu sõlmimiseks on vaja esitada notariaalne kokkulepe realservituudi seadmiseks, mille kohaselt kinnistu omanik on kohustatud taluma tema kinnistut läbivat vee-, kanalisatsiooni- või autonoomset elektrisüsteemi või juurdepääsutee kasutamist;

11.11.2. kui esitatud taotlus ei sisalda punktis 10.1.3 nimetatud ehitusluba ja punktis 6.6 nimetatud määruse § 3 kohast kooskõlastust, kuid kohalikul omavalitsusel on põhjendatud valmisolek nimetatud ehitusluba või kooskõlastus väljastada. Punktis 12.1 nimetatud toetusleping sõlmitakse pärast ehitusloa või kooskõlastuse väljastamist. Kui esitatud taotlus ei sisalda punktis 10.1.3 nimetatud ehitusteatis, tuleb tingimuseks seada, et toetuslepingu sõlmimiseks on vaja esitada ehitusteatis;

11.11.3. kui lisaks taotluse esitajale rahastavad projekti elluviimist ka kaastaotlejad, siis tuleb tingimuseks seada, et punktis 12.1 nimetatud toetuslepingu sõlmimiseks on vaja esitada punktis 6.1.1 nimetatud veesüsteemide valdkonna projektide puhul kaastaotleja(te)ga sõlmitud notariaalne tähtajatu veekasutuskord.

11.12. Projekte hinnatakse ja rahastatakse taotluses toodud eelarve alusel. Taotlusest väiksemas mahus võib projekti rahastada juhul, kui tegemist on rahastatavate projektide pingereas viimase rahastatava projektiga, mille rahastamiseks jätkub toetusvahendeid osaliselt ning taotleja nõustub projekti elluviimisega osalise rahastamisega.

12. Toetuse väljamaksmise tingimused

12.1. Toetuse kasutamist reguleerib kohaliku omavalitsuse ja toetuse saaja vaheline toetusleping, mis sõlmitakse hiljemalt 30 tööpäeva jooksul alates punktis 11.11 nimetatud otsuse langetamisest arvates. Toetuslepingus tuuakse ära vähemalt järgmine informatsioon: punktides 11.10.1-11.10.5 nimetatud informatsioon vastavalt taotluse rahuldamise ettepanekule, projekti elluviimise kavandatud lõppkuupäev, toetuse kasutamise aruande esitamise kord, kohaliku omavalitsuse poolse toetuse tagasinõudmise kord, viivise määr toetuse tähtjaks tagastamata jätmise korral.

12.2. Punktis 11.11 nimetatud tingimusliku otsuse puhul ei sõlmita toetuslepingut enne, kui otsuses toodud tingimused on täidetud, kuid mitte hiljem kui nelja kuu jooksul taotluse rahuldamise otsusest arvates. Toetuslepingu võib sõlmida pärast nelja kuu möödumist taotluse rahuldamise otsusest arvates juhul, kui otsuses toodud tingimuste täitmine on viibinud taotlejast mitteolenevatel põhjustel.

- 12.3. Üldjuhul maksab kohalik omavalitsus toetuse saajale toetuse välja 90% ulatuses kümne tööpäeva jooksul toetuslepingu sõlmimisest arvates. Kuni 10% toetusest makstakse toetuse saajale kümne tööpäeva jooksul toetuse kasutamise aruande kinnitamisest arvates.
- 12.4. Toetuse kasutamise aruanne peab olema esitatud taotlusjärgsesse kohalikku omavalitsusse hiljemalt ühe kuu jooksul pärast toetuslepingus määratud projekti lõppkuupäeva.
- 12.5. Põhjendatud juhtudel võib kohalik omavalitsus sõlmida kolmepoolse lepingu, milles poolteks on toetuse saaja, kohalik omavalitsus ja tööde teostaja, ning sätestada lepingus, et projekti raames tehtavad maksed tasub kohalik omavalitsus otse tööde teostajale.
- 12.6. Toetuse kasutamise aruande kiidab heaks või lükkab tagasi kohalik omavalitsus 20 tööpäeva jooksul aruande saamisest arvates. Toetuse saajat teavitatakse aruande heakskiitmisest või tagasilükkamisest viie tööpäeva jooksul aruande heakskiitmisest või tagasilükkamisest arvates.
- 12.7. Toetuse kasutamise aruande heakskiitmise üheks eelduseks on kaetud tööde akti olemasolu või juhul, kui see pole nõutav, tööde ülevaatusakti olemasolu, millega kohaliku omavalitsuse esindaja kinnitab, et taotluses esitatud teostatavate tööde kirjelduses kavandatud tööd on kavandatud mahus tehtud või asendatud töödega, mis tagavad esialgselt kavandatud tulemuse.

V. Toetuse saaja, kohaliku omavalitsuse, maavalitsuse ning EASi õigused ja kohustused

13. Toetuse saaja õigused

Toetuse saajal on õigus:

- 13.1. Saada kohalikul omavalitsusel informatsiooni ja nõuannet, mis on seotud punktis 14 nimetatud kohustuste täitmisega ja projekti elluviimisega, sealhulgas projektide elluviimisega seotud õigusaktide ning tööde teostajatele kehtivate nõuete osas.
- 13.2. Punktis 16.15 nimetatud rikkumiste korral jätta riigipoolne toetus tagastamata.

14. Toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja on kohustatud:

- 14.1. Tagama toetuslepingu ettenähtud oma- ja kaasfinantseeringu.
- 14.2. Kasutama toetust vastavalt programmi tingimustele ja toetuslepingule.
- 14.3. Kasutama tööde teostamisel vaid vastavat õigust omavat ettevõtjat juhul, kui tööde teostajale on seatud erinõudeid.
- 14.4. Kaetud tööde akti koostamisel informeerima kohalikku omavalitsust kolm tööpäeva ette, et järelevalveks määratud isik saaks kontrollida vee-, kanalisatsiooni- või autonoomse elektrisüsteemi või juurdepääsutee nõuetekohast rajamist.
- 14.5. Punktis 12.7 nimetatud ülevaatusakti koostamise võimaldamiseks informeerima kohalikku omavalitsust tööde teostamise alustamisest kolm tööpäeva ette.
- 14.6. Võtma rajatud vee-, kanalisatsiooni- või autonoomse elektrisüsteemi või juurdepääsutee kasutusele ning teostama selleks vajalikud lisatööd (sh sisetööd) hiljemalt kahe aasta jooksul alates projekti lõpptähtajast. Juhul, kui toetust on saadud majapidamisele, millele on taotlemise hetkel väljastatud ehitusluba elamu ehitamiseks,

peab elamule hiljemalt kahe aasta jooksul alates projekti lõpptähtajast olema väljastatud kasutusluba.

- 14.7. Tagastama kohaliku omavalitsuse nõudmisel kohaliku omavalitsuse poolt seatud tähtjaks, mis ei ole hilisem kui üks aasta tagasinõudeotsuse tegemisest, osaliselt või täielikult riigipoolse toetuse kohalikule omavalitsusele, kui:
  - 14.7.1. ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud;
  - 14.7.2. toetuse saaja on rikkunud toetuslepingu tingimusi;
  - 14.7.3. ilmnevad asjaolud, mille tõttu projekti läbiviimist või jätkamist ei saa pidada otstarbekaks või see on võimatu või võib osutuda võimatuks;
  - 14.7.4. projekti teostamise ajal on toetuse saaja esitanud valeandmeid või varjanud andmeid;
  - 14.7.5. kui täidetud ei ole punkti 14.6 nõuded;
  - 14.7.6. projekti perioodi jooksul muutub toetuse saaja alaline elukoht või elukoht rahvastikuregistri andmete kohaselt, v.a juhul, kui tegemist on vääramatu jõu tagajärjel tekkinud muutusega.
- 14.8. Viivitamatult kirjalikult informeerima kohalikku omavalitsust:
  - 14.8.1. kõigist muudatustest esitatud andmetes või asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada toetuse saaja kohustuste täitmist;
  - 14.8.2. projekti teostamise käigus ilmnenu projekti negatiivse tulemuse suurest tõenäosusest või vältimatusest ning projekti edasise jätkamise kaheldavast otstarbekusest.
- 14.9. Esitama kohalikku omavalitsusse ettenähtud vormil, viisil ja tähtaja jooksul nõutud informatsiooni ja toetuse kasutamise aruande koos järgmiste dokumentidega:
  - 14.9.1. kulu- ja maksedokumentide koopiad;
  - 14.9.2. punktis 6.1.1 nimetatud veesüsteemide valdkonna projekti puhul pärast projekti lõppemist tehtud vee analüüs, välja arvatud juhul, kui projekti eesmärgiks oli torustiku ehitamine või pumba paigaldamine olemasolevasse kaevu.
- 14.10. Taotlema kirjalikult kohaliku omavalitsuse nõusolekut toetuslepingus sisalduva oma- ja kaasfinantseeringu määra vähendamiseks kuni 33,33%-ni, projekti kestuse, tegevuste või eesmärkide muutmiseks, mis vormistatakse kohaliku omavalitsuse otsusega ja on aluseks toetuslepingu muutmisele.
- 14.11. Teostama rahalised tehingud, mis ületavad 300 eurot, panga vahendusel. Projekti raames tehtud kulud tuleb välja maksta toetuse saajale või kaastaotlejale või nende lähisugulasele või abikaasale kuuluvalt pangakontolt või punktis 6.3 nimetatud korterelamute puhul ka vastava korteriühistu pangakontolt.
- 14.12. Tõendama sularahas tehtud tehingud sularahakviitungi või muu makse saaja esindaja allkirjaga tõendatud maksedokumentidega. Sularahas tehtud tehingud võivad moodustada kuni 10% projekti kogumaksumusest.

- 14.13. Võimaldama projekti perioodil ja kolme aasta jooksul alates projekti lõpptähtajast teostada kohapealset kontrolli, auditit ja järelevalvet toetuse ning oma- ja kaasfinantseeringu kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide originaalide, soetatud seadmete, materjalide ja teostatud tööde üle ning osutama kontrolli, auditi ja järelevalve kiireks läbiviimiseks igakülgset abi.
- 14.14. Andma kontrollija käsutusse kõik soovitud andmed ja dokumendid viie tööpäeva jooksul arvates vastava teate saamisest.
- 14.15. Säilitama taotluse ja projekti teostamisega seonduvat dokumentatsiooni kolme aasta jooksul alates projekti lõppkuupäevast.
- 14.16. Seadma notariaalse reaalservituudi kaastaotleja või hilisemate puurkaevuga liitujate kinnisasjade kasuks, juhul kui projekti raames rajatav puurkaev varustab joogiveega kaastaotleja või hilisemate puurkaevuga liitujate majapidamisi.
- 14.17. Seadma notariaalse reaalservituudi kaastaotleja või hilisemate kanalisatsioonisüsteemiga liitujate kinnisasjade või juurdepääsutee kasutajate kinnisasjade kasuks, juhul kui projekti raames rajatav või parendatav kanalisatsioonisüsteem või juurdepääsutee teenindab kaastaotleja või hilisemate kanalisatsioonisüsteemiga liitujate või juurdepääsutee kasutajate majapidamisi, mis asuvad teistel kinnistutel.
- 14.18. Punktis 6.1.1 nimetatud veesüsteemide valdkonna projekti puhul võimaldama viie aasta jooksul puurkaevu valmimisest arvates, kui kaevu tootlikkus seda ei piira, projekti raames rajatud puurkaevuga hilisemaid liitumisi. Hilisemate liitujate poolt makstav liitumistasu ei tohi ületada toetuse saaja poolset kaevu rajamise omaosalust.
- 14.19. Tagastama kohalikule omavalitsusele projekti odavamal elluviimisel kasutamata jäänud vahendid 15 tööpäeva jooksul alates toetuse kasutamise aruande kinnitamisest. Juhul, kui toetusest jääb kasutamata vähem kui seitse eurot, kasutamata jäänud osa ei tagastata.
15. Kohaliku omavalitsuse õigused
- Kohalikul omavalitsusel on õigus:
- 15.1. Nõuda taotluse menetlemise käigus taotlejalt täiendavat informatsiooni.
- 15.2. Nõuda taotlejalt või toetuse saajalt täiendavaid andmeid tõendamaks, et majapidamine, millele toetust taotletakse või taotleti, on taotleja või toetuse saaja alaline elukoht alates taotluse esitamise aasta 1. jaanuarist kuni projekti perioodi lõpuni. Samuti on kohalikul omavalitsusel õigus koguda tõendamiseks täiendavaid andmeid.
- 15.3. Nõuda taotluses sisalduvate projekti tegevuste ja kulude kohta täiendavate andmete ja dokumentide esitamist.
- 15.4. Teostada projekti perioodil ja kolme aasta jooksul alates projekti lõppkuupäevast kohapealset kontrolli toetuse ning oma- ja kaasfinantseeringu kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide, soetatud seadmete, materjalide ja teostatud tööde osas.
- 15.5. Nõuda toetuse saajalt toetus tagasi, kui ilmnevad punktis 14.7 nimetatud asjaolud. Riigipoolse toetuse tagasinõudmisel lähtub kohalik omavalitsus punktides 21.1 kuni 21.4 nimetatud määradest, kohaliku omavalitsuse poolse toetuse tagasinõudmisel toetuse saajaga sõlmitavas lepingus nimetatud määradest. Toetuse tagasimaksmise tähtaja, mis ei ole hilisem kui 1 aasta tagasinõudeotsuse tegemisest, sätestab kohalik omavalitsus. Toetuse tähtjaks tagastamata jätmisel toetuse saaja poolt on kohalikul omavalitsusel õigus nõuda viivist toetuslepingus nimetatud määras.

- 15.6. Nõuda toetuse saajalt tagasi projekti odavamal elluviimisel kasutamata jäänud vahendid 15 tööpäeva jooksul alates toetuse kasutamise aruande kinnitamisest, kui toetusest jääb kasutamata vähemalt seitse eurot. Toetuse tähtajaks tagastamata jätmisel toetuse saaja poolt on kohalikul omavalitsusel õigus nõuda viivist toetuslepingus nimetatud määras.
- 15.7. Nõuda toetuse saajalt täiendavat informatsiooni toetuse kasutamise kohta.
- 15.8. Pikendada toetuse saaja taotluse alusel projekti kestust üle punktis 5.9 nimetatud maksimaalse kestuse, kui projekti kestuse pikenemine on tingitud toetuse saajast mitteolenevatest põhjustest.

16. Kohaliku omavalitsuse kohustused

Kohalik omavalitsus on kohustatud:

- 16.1. Tagama omapoolse panuse programmi elluviimisel vastavalt punktis 3.9 nimetatud lepingus sätestatule, arvestades punktis 2.2 toodud põhimõtet.
- 16.2. Avaldama kahe nädala jooksul taotlusvooru väljakuulutamise oma veebilehel punktis 11.6 nimetatud komisjoni koosseisu, nende olemasolul punktis 5.10 nimetatud kohaliku omavalitsuse poolt eelistatud sihtrühmad ja toetatavate valdkondade prioriteetsuse määratluse ning tegema kättesaadavaks taotlus-, aruandevormid ning asjakohased juhendmaterjalid.
- 16.3. Teavitama viivitamatult programmi väljakuulutamise kohaliku omavalitsuse veebilehel ja võimaluse korral vallalehes, teavitama kasusaajaid programmi elluviimisel toetuse kasutamist reguleerivates dokumentides tehtud muudatustest ning vajadusel nõustama taotlejaid taotluse vormistamisel ja sisulisel ettevalmistamisel.
- 16.4. Teostama taotlusvooru laekunud taotluste nõuetele vastavuse kontrolli ning edastama maavalitsusele andmed laekunud nõuetekohaste taotluste mahu ning maksimaalse summa kohta, millega kohalik omavalitsus on valmis programmi elluviimises jooksval aastal osalema, 20 tööpäeva jooksul arvates taotluste esitamise tähtpäevast.
- 16.5. Pärast taotluse rahuldamise otsuse langetamist tegema oma veebilehel kättesaadavaks järgmise informatsiooni ja hoidma seda veebilehel kuni otsuse tegemise aastale järgneva aasta lõpuni:
  - 16.5.1. toetuse saaja ja kaastaotleja nimi;
  - 16.5.2. projekti nimetus;
  - 16.5.3. toetuse suurus.
- 16.6. Mitte avaldama taotlejate ja taotluste kohta menetluse käigus saadud informatsiooni (välja arvatud punktis 16.5 nimetatud informatsioon) ega dokumente, välja arvatud õigusaktides sätestatud juhtudel.
- 16.7. Teavitama taotlejat taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsusest viie tööpäeva jooksul otsuse tegemisest arvates.
- 16.8. Nõustama vajadusel toetuse saajaid seoses projekti elluviimisega, sealhulgas projekti elluviimisega seotud õigusaktide ning tööde teostajatele kehtivate nõuete osas.
- 16.9. Kui kaetud tööde akt ei ole nõutav, koostama tööde ülevaatusakti, millega kohaliku omavalitsuse esindaja kinnitab, et taotluse lisas kirjeldatud tööd on kavandatud mahus tehtud või asendatud töödega, mis tagavad esialgselt kavandatud tulemuse.
- 16.10. Viivitamatult teavitama maavalitsust ja EASi rikkumistest toetuse kasutamisel ning tagasinõutud summadest.

- 16.11. Kiitma heaks või lükkama tagasi 20 tööpäeva jooksul toetuse saaja poolt esitatud toetuse kasutamise aruande ning informeerima sellest toetuse saajat viie tööpäeva jooksul aruande heakskiitmisest või tagasilükkamisest alates. Toetuse kasutamise aruande vastavuse kontrollimisel täidetakse vastav kontroll-leht.
- 16.12. Vähendada proportsionaalselt toetust, juhul kui toetuse saaja oma- ja kaasfinantseering väheneb alla 33,33% projekti abikõlblikest kuludest.
- 16.13. Esitama maavalitsusele aruandeaastale järgneva aasta 10. jaanuariks punktis 3.9 nimetatud lepingus näidatud vormil aruande programmi vahendite kasutamise kohta.
- 16.14. Kandma igal aastal tagasinõutud toetuste ja projektide odavamal elluviimisel vabanenud toetuse ja laekunud viivise riigipoolse osa või toetusteks andmata jäänud vahendid 1. detsembri seisuga EASi arvele hiljemalt 15. detsembriks.
- 16.15. Tagastama EASile riigipoolse toetuse maavalitsuse või EASi nõudmisel nende poolt seatud tähtjaks, mis ei ole üldjuhul pikem kui kaks kuud, osaliselt või täielikult toetuse saajale antud summa ulatuses järgmistel juhtudel:
  - 16.15.1. toetusleping on sõlmitud pärast punktides 12.1 ja 12.2 nimetatud tähtaega;
  - 16.15.2. toetuslepingus määratud projekti periood on pikem kui punktis 5.9 nimetatud periood, v.a punktis 15.8 nimetatud juhul;
  - 16.15.3. toetust on antud tegevusteks või kuludeks, mis ei ole programmist abikõlblikud;
  - 16.15.4. toetust on antud taotlejale, kelle mittevastavus või kelle poolt esitatud taotluse mittevastavus programmi nõuetele on olnud tuvastatav;
  - 16.15.5. toetust on antud punktis 5.5 toodud maksimaalsest toetuse summast suuremas summas või punktis 5.3 toodud minimaalsest oma- ja kaasfinantseerimise määrast väiksema oma- ja kaasfinantseerimise määraga;
  - 16.15.6. toetust on antud punktide 5.6 ja 5.7 toodud nõudeid eirates;
  - 16.15.7. toetuse summat on suurendatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist, välja arvatud rahastatavate projektide pingereas viimase rahastatava projekti puhul või kohaliku omavalitsuse poolse toetuse suurendamise puhul vastavalt punktile 5.8.
- 16.16. Toetuslepingus määratlema, milliste punktis 14.7 nimetatud riigipoolse toetuse tagasinõudmise aluste esinemise korral ning millises ulatuses nõutakse toetuse saajalt tagasi kohaliku omavalitsuse poolne toetus.
- 16.17. Säilitama toetuse andmise ja kasutamisega seotud dokumente dokumentide tekkimisele järgneva seitsme aasta jooksul.

17. Maavalitsuse õigused

Maavalitsusel on õigus:

- 17.1. Saada EASilt nõuandeid programmi elluviimisel kerkivate küsimuste lahendamiseks.
- 17.2. Nõuda kohalikult omavalitsuselt täiendavat informatsiooni programmi vahendite kasutamise kohta.
- 17.3. Teostada järelevalvetoiminguid või auditit toetuse ning oma- ja kaasfinantseeringu kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide, soetatud seadmete, materjalide ja teostatud tööde osas.

- 17.4. Nõuda kohalikult omavalitsuselt toetuse saajalt tagasinõutud või projektide odavamal elluviimisel vabanenud riigipoolse toetuse või viivise või toetusteks andmata jäänud vahendite tagastamist ja kandmist EASi arvele vastavalt punktile 16.14.
- 17.5. Nõuda kohalikult omavalitsuselt punktis 16.15 nimetatud rikkumiste korral toetus osaliselt või täielikult tagasi vastavalt punktides 21.5 kuni 21.8 nimetatud määradele.
- 17.6. Kasutada punktis 18 nimetatud kohustuste täitmisel maakonnale eraldatud programmi vahendeid lisas 2 sätestatud ulatuses ja tingimustel.

18. Maavalitsuse kohustused

Maavalitsus on kohustatud:

- 18.1. Kehtestama maakonnasisese riigipoolse toetuse jaotuse kohalike omavalitsuste lõikes.
- 18.2. Sõlmima kohalike omavalitsustega lepingud riigipoolse toetuse ülekandmiseks vastavalt punktile 3.9.
- 18.3. Tegema oma veebilehel teatavaks programmi alusdokumendid ja juhised ning info toetuse kasutamist reguleerivates dokumentides tehtud muudatustest.
- 18.4. Nõustama kohalikke omavalitsusi programmi elluviimisel tekkivates küsimustes.
- 18.5. Kuulutama taotlusvooru maakonnas avatuks ja teavitama sellest maakonnalehes ning maavalitsuse veebilehel.
- 18.6. Tagastama EASile punkti 3.4 alusel saadud ja jooksva kalendriaasta taotlusvoorus kasutamata jäänud vahendid ühe kuu jooksul alates maakonnasisese jaotuse kehtestamisest.
- 18.7. Tagastama EASi nõudmisel EASi poolt seatud tähtajaks, mis ei ole üldjuhul pikem kui kaks kuud, punktis 17.6 nimetatud vahendid, mida ei ole kasutatud vastavalt lisas 2 sätestatud ulatusele või tingimustele.
- 18.8. Teostama järelevalvet toetuse kasutamise üle vastavalt punktis 3.4 nimetatud lepingus sätestatule, sealhulgas kontrollima toetuste avalikustamist kohaliku omavalitsuse veebilehel, kohaliku omavalitsuse otsuste vastavust programmdokumentis sätestatule ja punktis 3.9 nimetatud lepingute täitmist.
- 18.9. Viivitamatult teavitama EASi toetuse kasutamise osas teostatud järelevalvetoimingute või auditite käigus avastatud rikkumistest.
- 18.10. Heaks kiitma või lükkama tagasi kohalike omavalitsuste poolt esitatud punktis 3.9 nimetatud lepingust tulenevad aruanded ja teavitama sellest kohalikke omavalitsusi viie tööpäeva jooksul aruande heakskiitmisest või tagasilükkamisest arvates.
- 18.11. Esitama EASile programmi elluviimise kohta aruande järgneva aasta 31. jaanuariks vastavalt punktis 3.4 nimetatud lepingus kehtestatud korrale.
- 18.12. Säilitama toetuse andmise ja kasutamisega seotud dokumente dokumentide tekkimisele järgneva seitsme aasta jooksul.

19. EASi õigused

EASil on õigus:

- 19.1. Teostada järelevalvetoiminguid või auditit toetuse ning oma- ja kaasfinantseeringu kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide, soetatud seadmete, materjalide ja teostatud tööde osas.

- 19.2. Teostada järelevalvetoiminguid või auditit maavalitsuse poolt punktis 17.6 nimetatud rakenduskulude kasutamist kajastavate kulu- ja maksedokumentide ning tegevuste osas.
- 19.3. Nõuda taotluses sisalduvate projekti tegevuste ja kulutuste kohta täiendavate asjakohaste andmete ja dokumentide esitamist.
- 19.4. Nõuda maavalitsustelt ja kohalikelt omavalitsustelt täiendavat informatsiooni programmi vahendite kasutamise kohta.
- 19.5. Nõuda kohalikult omavalitsuselt punktis 16.15 nimetatud rikkumiste korral toetus osaliselt või täielikult tagasi vastavalt punktides 21.5 kuni 21.8 nimetatud määradele.
- 19.6. Nõuda maavalitsuselt tagasi punktis 17.6 nimetatud vahendid, mida ei ole kasutatud vastavalt lisas 2 sätestatud ulatusele või tingimustele.

20. EASi kohustused

EAS on kohustatud:

- 20.1. Sõlmima maavalitsustega sihtfinantseerimise lepingud.
- 20.2. Kandma riigipoolse toetuse ja rakenduskulud punkti 3.3 alusel sätestatud mahus igale maavalitsusele.
- 20.3. Töötama välja ja tegema kättesaadavaks oma veebilehel aruandevormid ja lepingute näidised.
- 20.4. Töötama kooskõlastatult ministeeriumiga välja taotluste hindamisjuhendi ja tegema kättesaadavaks oma veebilehel.
- 20.5. Nõustama maavalitsusi ja kohalikke omavalitsusi programmi elluviimisega seotud küsimustes.
- 20.6. Heaks kiitma või lükkama tagasi 20 tööpäeva jooksul maavalitsuste poolt esitatud punktis 3.4 nimetatud lepingust tulenevad aruanded ja teavitama sellest maavalitsusi viie tööpäeva jooksul aruande heakskiitmisest või tagasilükkamisest arvates.
- 20.7. Viivitamatult teavitama maavanemat ning ministeeriumi toetuse või rakenduskulude kasutamise osas teostatud järelevalvetoimingute või auditite käigus avastatud rikkumistest.

21. Toetuse tagasinõudmise määrad

- 21.1. Punktides 14.7.1, 14.7.4 ja 14.7.6 nimetatud juhul nõutakse toetuse saajalt tagasi kogu riigipoolne toetus.
- 21.2. Punktis 14.7.2 nimetatud juhul nõutakse kohaliku omavalitsuse kaalutluse alusel toetuse saajalt tagasi kuni 20% riigipoolsest toetusest sõltuvalt rikutud toetuslepingu tingimustest ning rikkumise asjaoludest.
- 21.3. Punktis 14.7.3 nimetatud juhul nõutakse kohaliku omavalitsuse kaalutluse alusel toetuse saajalt tagasi kuni 100% riigipoolsest toetusest sõltuvalt sellest, millisel määral ellu viidud tegevustega on saavutatud algselt kavandatud tulemused.
- 21.4. Punktis 14.7.5 nimetatud juhul nõutakse kohaliku omavalitsuse kaalutluse alusel toetuse saajalt tagasi 20 kuni 100% riigipoolsest toetusest.
- 21.5. Punktides 16.15.1, 16.15.2, 16.15.4 ja 16.15.6 nimetatud juhul nõutakse kohalikult omavalitsuselt tagasi kogu riigipoolne toetus.

- 21.6. Punktis 16.15.3 nimetatud juhul nõutakse kohalikult omavalitsuselt tagasi toetus mitteabikõlblike tegevuste ja kulude riigipoolse toetuse osakaalu ulatuses.
- 21.7. Punktis 16.15.5 nimetatud juhul nõutakse kohalikult omavalitsuselt tagasi riigipoolse toetuse osa, mis ei ole vastavuses programmdokumendis toetuse summale või oma- ja kaasfinantseerimise määrale seatud nõuetele.
- 21.8. Punktis 16.15.7 nimetatud juhul nõutakse kohalikult omavalitsuselt tagasi riigipoolse toetuse osa, mille võrra on esialgset toetuse summat suurendatud.

22. Programmi rakendussätted

- 22.1. Käesolevat käskkirja rakendatakse taotluste suhtes, mis esitatakse 2016. aastal.
- 22.2. Vaiete menetlemisel rakendatakse haldusmenetluse seaduse sätteid. Käskkirjas sätestatud tähtjad pikenevad vaide lahendamise perioodi võrra.

(allkirjastatud digitaalselt)

Arto Aas

Riigihalduse minister

Lisad:

Lisa 1. Hajaasustuse programmist toetuse taotlemise vorm

Lisa 2. Hajaasustuse programmi 2016. a rakenduskuludeks eraldatud vahendite jaotus ja kasutamise kord